

TASPINAR

AFYON
HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 148—151.
MAYIS — AĞUSTOS 1947.

İÇİNDEKİLER:

30 Ağustos	H. Atalay
Afyon'daki Sinan Paşa	E. Âli Bakı
Nar Bahçelerinde	M. Türkkân
Çocukluk	O. Pamirli
Bir Şarkı	H. Ekşioğlu
Adana'lı Ziya'dan Parçalar	B. S. Sencer
Eski Zamanlarda Yaşayış	E. Âli Bakı
Sahil geceleri	A. Yavuzoğlu
Yahya Çelebi'den Parçalar	S. Gönçer
Hâtıra Defteri	C. Ünlü

DOĞAN BASIMEVİ - AFYON

TAŞPINAR

Afyon Halkevi Dergisi

Afyon ve Çevresinden Yankılar Belirtmeğe Çalışır.

SAYI: 148-151.

Mayıs - Ağustos 1947

30 AĞUSTOS

Hasan Atalay

Birinci cihan savaşı sonunda, düşmanlarımız, sevgili yurdumuzu her tarafından kuşatmışlardı. İnsanlık, namus ve ahlâk kavramlarını medeniyet maskesi ile örten birçok sergüzeşt erbabı, Türk milletinin ölmek üzere olduğunu sanarak, kahramanlar diyarında avlanmaya çıkmışlardı. Bu hal karşısında Türkün, yaşaması için tek bir ümüdi kalmıştı: düşmanla boğuşmak. Tarihin hiçbir devrinde esaret zinciri görmemiş olan milletimizin, damarlarında saf kan taşıyan her ferdinin kesin kararı şu idi: «*Ya ölüm, ya istiklâl.*».

En kuvvetli silâhı vatan ve istiklâl aşkı olan ordumuzda, en yüksek rütbeli komutandan ere kadar herkes, İnönü ve Sakarya'da düşmanın üzerine arslan gibi kükreyerek atıldı ve kahramanca döğüştü. Nihayet, Afyon'un doğusundaki tel örgülü müstahkem mevkiine çekilmiş olan düşman ordusunu tamamen yoketmek ve kendi tâbiriyle «*Vatanın harîmi ismatinde boğmak*» lüzumunu hisseden Atatürk 26-Ağustos-922 de ordularımıza taarruz emrini verdi. O gün, daha evvel bir yabancının, Türkler'in beş ayda zabtedemeyeceklerini söylediği tel örgüler, bir saat içinde kahraman erlerimiz tarafından, üzerinden atlamak suretiyle baştanbaşa kat'edildi. Kuzeye doğru çekilen düşmanın büyük bir kısmı «*30 Ağustos*» da, Dumlupınar'da Başkomutan Atatürk'ün idare ettiği meydan muharebesinde tamamen imha edildi. Aynı gün batıya doğru kaçan düşmanın peşinden Atatürk'ün Türk ordularına hitap eden ve yeri göğü inleten gür sesi işitildi:

«*Ordular, ilk hedefiniz Akdenizdir, ileril!*»

Kahraman erlerimiz, yiğit suvarilerimiz yıldırım hızı ile ilerlediler. Bu öyle bir takip idi ki Türk ordusunun topu ile tüfeği, otomobili ile kağnısı, süvarisile piyadesi düşmanı yakalayıp boğmak için, sanki birbirleriyle yarış ediyordu.

AFYON'DA Kİ SİNAN PAŞA

II

Edip Ali Baki

*Bu tesisat ne suretle idare ediliyor:
Ve masrafları nasıl yapılıyordu?*

Bu hayırlı teşkilâtın idaresi için birer Hatip, İmam, Müezzin, Muarrif, Bevap, Ferras, Muallim, Kalfa, Aşçı, Yamak, Müdürü İmaret, Kılarcı, Kâtip, iki Tahsildar, ve on iki Hafızdan mürekkep yirmi altı kişilik bir memur kadrosu, ve o devir için oldukça önemli sayılan bir teşkilâtla dönen koca bir hayrat ve hesenât âlemi!

Her yoksulluğa göğüs gererek, yalnız kalplerindeki imandan hız alan mehmetçiklerimiz, büyük Atamızın komutasında, az zamanda düşmanı denize döktüler, 9 Eylûlda, senelerce Türkün gölü olan Akdeniz ufuklarında şanlı bayrağımızı tekrar dalgalandırdılar. Bu suretle bütün dünyaya bildirdiler ki Türkiye Türküdür ve burada, ebediyete kadar, bu yüksek semalar yalnız ve yalnız Türk bayrağını selâmlıyacaktırlar.

Bu sevinçli günümüzde o kahramanları sevgi ve saygı ile anmak millî ve kutsal bir borcumuzdur.

Bize egemenliğimizi, millî bütünlüğümüzü kazandıran büyük zafarin başkomutanı; ebedî şefimiz, ölmez Atamız, Tanrı sana bol bol rahmet eylesin, ebedî yerinde rahat uyu; senin nurunla aydınlanan bizler gösterdiğin yolda son ferdimize kadar sebatla yürüyeceğiz.

Biz Türküz; Türklüğümüz ile övünüyoruz. Övünmekte çok haklıyız; çünkü, tarihimiz gösteriyor ki Türk demek yiğit ve kahraman demektir. Ecdadımız «yatakta ölmeyi kendilerine zül, fakat muharebe meydanlarında ölmeyi şeref bilirdiler.»

Bugün geleceğe güvenle bakıyoruz; çünkü «damarlarımızda atalarımızın asîl kanı» ve ruhumuzda milletimizin ölmez kahramanlık hatıraları vardır. Yurdumuzun korunması için, icabederse Malazgiritlerden, Dumlupınarlardan daha büyük meydan muharebeleri vermeye her an hazırız.

Bu memur ve müstahdemlerin seçimleri rastgele değildi. Cami için, sedası güzel âlim bir hatip; ve umum ibabet mes'elelerine, ilmî tecvide vakıf âlim bir imam; ve yine iyi halli güzel sesli namaz vakitlerini bilen müezzin; bevap, ferras; darüttalim (okul) için mu'tat zamanlarda talebeye Kur'an ta'lim etmek için tecvit güzelliğine vakıf âlim bir muallim ve güzel Kur'an okur bir kalfa ve her sabah güzel okuyan altı hafızın bir cüz okuması; cuma günü ayrıca, yine güzel okuyan altı hafız camii şerif mahfilinde devrolarak Kur'an okumalarını ve dualarını hayır sahibine ve ecdadına, bütün geçmiş müminlere ithaf edilmesi ve Kur'an cüzlerinin mahfuz bulunduğu sandıktan çıkarıp hafızlara tevdi, ve okunduktan sonra yine yerlerine koymak için bir muarrif (Hafız kütüp).

İmaret için; imarete gelenlere lâıyk oldukları mahalle mertebelerine riayet etmek üzere dindâr ve iyi halli bir kimsenin şeyh (imaret müdürü) ve cami ile misafirhaneyi süpürüp temizlemek ve yaymak ve kandillerini yakmak üzere bir ferras, imaret mahzenindeki her şeyi muhafaza için istikametli kıldâr, imarete gelip gidenlerin hizmetlerine bakan bir nâkip ve günlük yemeklerini pişiren aşçı ve yamağı, az çok her masrafı hıfz ve zapt, icmal ve tafsilini bildirmek üzere bir kâtibin, vakfın hasılâtını tahsil ve yerli yerine müteveल्ली teslim için iki cabi (tahsildar) tayin etmişti.

Bütün bu memurlara vazife ve derecelerine göre, çalışma ve geçinme ücreti olarak bol bol günlük tahsisat ayırmış ve her gün kaynayan imareten yemek ve içmek hakkını vermişti.

Cami, imaret, misafirhane, mektep memuru müstahdemlerine, böylece, bol bol para verdikten sonra, yetimler için ayrıca gömlek, kaftan takke ve sair lüzumlu eşya için tahsisat ayırmıştı.

Bütün bu teşkilâtın üzerinde, nasıl muntazam bir idare sistemi kurduğunu bizzat kendi vakfiyesinden dinliyelim:

«... Caminin ve iki misafir odalarının kandilleri, gelen misafirler için sahtiyandan dört yastık ve dört döşek ile caminin ve iki misafir odasının ve darüttalimin hasırları için yevmiye iki dirhem, yemek ve ekmek pişirmek için lâzım olan odun ile iki odalı misafirhanenin kışlık odunu için yevmiye altı dirhem, fukara ve misafir için sabah akşam imarette pişecek et için yevmî 20 dirhem, her günlük pirinç için yevmî yirmi dirhem, yağ için yevmî sekiz dirhem, bal için

yevmî beş dirhem, ekşi tuz ve safran ve yemeklerin sair levazımı için yevmî iki dirhem, Karahisarî Sahip kilesiyle (yarım İstanbul kilesi) üç kile buğdaydan imal olunacak ekmeğin imaret furununda yapılmak ve herekmek yüz dirhem olmak üzere yevmiye on dirhem ve bir kile buğday için dört dirhem tahsisat tayin eyledi. Her okkası dört yüz dirhem olmak ve kifayet miktarı et katılarak imaret mutbağında her sabah etli pirinç çorbasıyla her akşam dahi bir kile buğday ile çorba pişirmesini bu iki yemek hazırlandıktan sonra muayyen vakitlerde önce isimleri zikredilen hatip ve imam ve muallim ve imaret müdürüne, müezzin, bevap, ferraş ve nakip ve kilerci ve ekmekciden her birine iki ekmek ile bir kepçe çorba verildikten sonra kepçe dört yüz dirhem miktarı çorba alan kepçe ile verilmesi meşruttur. mezkûr darüttalimde Kur'anî âzim talim eden talebeyle fakirler ve miskinlere vakfın gerek azâtlı ve gerek azâtsiz kölelerine ve evlâtlarına ve mümin ve müslümanlardan gelmiş olanların her birine birer ekmek ve yirmişer dirhem et ile mezkûr yemekten bir kepçe verilmesi, imaretin iki misafir hanesine gelen misafirlerden her biri için bir ekmek ile otuz dirhem bal verilip sabah ve akşam dahi elli dirhem miktarı baharlı pilâv ve yirmi dirhem et ile umum için pişirilmiş ta'amdan da bir kepçe ta'am ile beraber yine birer ekmek verilir. Senenin kış ve ilkbaharkı senenin bu iki mevsiminde misafirlerin at, katır, merkep gibi dâbbelerinin yemlerinin verilmesini şart eyledi. Her Cuma günleri iki batman pirinçten pilâv pişirmesini cumanın birinde biberli ve baharlı olursa diğer cumada pişecek pilâvın safranlı olmasını ve cuma namazından sonra ihzar edilecek bu pilâv vesair günlerde umum fukara ve miskinler için verilmekte olan yemek makamına kaim olacaktır. Ve iki bayramlarda dahi her gün sekiz batman pirinçten bazan biberli ve bazan safranlı olarak pişirilerek in'âm olunacaktır. Regayip, Berat, Kadir gibi mübarek gecelerde dörder batman miktarı pirinç ile baharlı ve safranlı pilâv pişirilip müminlerin kadın ve erkeklerinden hazır bulunanlar inâm ve itâm olunacaktır.

Ve her berat gecesinde mezkûr camide mihrabin iki tarafında her birerleri üçer okkalık olmak üzere iki adet balmumu yapılarak o gece yakıldığı gibi cuma ve ramazan ve sair mübarek gecelerde dahi ikat olacaktır. Baharlı pilâv pişirildiği vakit her üç okka pirince bir ok-

ka yağ nisbetiyle pişirilecektir. Safranla pişirilince pilâva altı okka pirinç için beş okka bal nisbetiyle pişirilecektir.

Aç ve muhtaç olupta yemek ilcasiyle imarete gelenlere cenabı hakkın merzuk yemeklerden ve nimetlerden inâm olunarak mahlûkatı ilâhiyeden bir fert aç olduğu halde döndürülmiyecektir. Ve müsaferet haklarına riayeten misafirlerin ikamet müddetleri 3 gün 3 gecedir...

Yine vakfiyede mühim bir noktayı da işaret ediyor:

"... Hizmetleri ifaya kadir müstehak, vakfın azatlıları ve evlâtları bulunduğu taktirde vazifelerin bunlara tevcih edilerek harice verilmemesi esasını şart koştı."

Bu teşkilâtın idaresi için

neler vakfetmişti:

Bina ettiği gelecekteki Sinan Paşa kasabasında ve Sincanlı ovasında bir çok arazi ve çayırılık vakfettikten sonra; Tirede ekin pazar çarşısının tamamını, pirinç pazarını, iki üç han, iki kıt'a yoncalık; Yenişehir nahiyesinde Ayazma kariyesinin tamamını; Simavın Kanduşan köyündeki hamamı; Sivasta kırksekiz dükkânlı büyük bedesten, yirmi dört dükkânlık küçük bedestan, yine Sivasta kendinin yaptırdığı metin taş han, bu hanın güneyindeki yeni çarşı dükkânları, ekmekçi dükkânları ve mezkûr hanın etrafındaki yirmi altı dükkânlar ve Sivasın içinde muhtelif semt ve taraflarda bir çok dükkânlardan başka Kapan hanın tamamını ve yeniden çarşıda bina ettiği yirmi sekiz dükkân, eski çarşıda bina ettirdiği boyacılar dükkânları, birisi kadınlara ve diğeri erkeklere mahsus çifte hamam ve şehir haricinde meşhur iki değirmen ve Sivasın Koçhisar kariyesinin tamamını ve yine şehrin tevabilinden Şenkorkut kariyesinin tamamını ve Sonisa kasabasında kâin hamamı vakfeylemişti.

Müşarünileyh bu adları yazılı emlâk ve akarâtın cümle hududı vakıa ve tevabii ve levahiki ve yolları ve menfaatlari ve sınırları ve rüsumu ve otlaklı ağaçlıklı yerlerin cümlesini ve havuzları bahçeleri ve nehirleri ve su dolapları ve harkları ve mer'aları mülk ve menzilleri dağları ve tepeleri düz sahraları ziraate yaramıyan yerler ma'mur ve gayri ma'mur dahil ve hariç bunların her şeyini vakfetmişti.

Başka yerlerdeki vakıfları halen bilinmiyen bir haldedir. Balkan harbine kadar Sivas evkafı için gidilir, oradan heybelerle altın gümüş paralar getirilirdi. İmareti eskiden kapanmış olmasına rağmen,

misafir hanesi birinci cihan harbine kadar, açık ve gelenlerin istirahat ve iâsesi temin edilirdi. Sivasta, milyonluk evkafının ne halde olduğunu anlamak için, Sivas evkaf dairesine ve Sivas halkevine yazdığım mektuplarıma bir cevap alamadım. Yalnız muharrir dostum, kıymetli folklorcu Vehbi Cem'den aldığım bir mektupta orada iki dükkân, bir kahvehane, Zârâda da dükkân, arsa, han gibi bazı evkaf olduğunu yazdı.

1933 tarihli Sivas bülteni adlı eserde, vakfiye kaydında, Sinan Paşanın hâla senede dokuz yüz lira getiren hamam ve hanı olduğu yazılıdır. Diğer kazalarda ve kasabalardaki evkafının ne olduğu tamamen meçhulümüzdür.

Vakfın şekil ve idaresinden, bu büyük helâl servetini meydana getirmek için hayır sever Paşanın ne kadar tutumlu bir insan olduğu ve israftan nasıl çekindiği iyice anlaşılıyor.

Ankara, Vakıflar Genel Müdürlüğünün, ricamız üzerine, lutfen gönderdiği şahitlerin adlarını, mensup oldukları şehir ve kasabaların mahalli tarihine ve folkloruna faydalı olacağını tahmin ettiğimiz için aşağıya sırasıyla aynen dercediyoruz.

"608 numaralı 22 inci Anadolu adlı vakfiye defterinin 287 inci sahife ve 321 inci sıra numarasında kayıtlı Sinan Paşa ibnilmerhum Mehmedin gurrei rebiul evvel 931 tarihli vakfiyesinin zeylindeki şahitlerin isimleri bervechi âtidir."

- 1— Sivas'lı Hacı Abdülkerim bin Tahsin.
- 2— Rumeli vilâyeti kethüdası Kasım bey ibni Mehmed.
- 3— Sahibi defteri sultanî emiri Mükerrrem derviş Süleyman bey.
- 4— Fahrulmüderrişi mevlâna Sinan.
- 5— Tokatlı mevlâna Abdi bin Ali.
- 6— Bayındırlı emiri Azam Ferahşad bey ibni Korkmaz bey.
- 7— Mevlâna Hacı Hüseyin ibni Hacı.
- 8— Loş zade namiyle müstehir şeyhuşşuyuh Mehmed Çelebi.
- 9— Sivaslı Hasan Fakih.
- 10— Mezbur Hasan Fakih oğlu Haydar Çelebi.
- 11— Mezbur Hasan Fakih oğlu Hasan Çelebi.
- 12— Mezbur Hasan Fakih oğlu Murtaza.
- 13— Karahisarî Şarkiyli serasker Şahveli Çelebi ibni Şeyh Ahmed.
- 14— Tokatlı Acem Sinan oğlu Sinan Çelebi.

- 15— Korkut bey bin mirza Mehmed Emir.
- 16— Sinan Çelebi Acem Semman.
- 17— Sonisalı Pir Mehmed Çelebi oğlu Mensur.
- 18— Ahmet Hilmi oğlu Kelâmi Radosi Sonisavi.
- 19— Sivaslı Budak Karaman bey.
- 20— Sonisalı pir oğlu Behlül bey.
- 21— Karahisarlı Mehmed Varşahveli.
- 22— Sonisalı oğlu Mahmud ağa.
- 23— Sonisalı Mahmud ağa oğlu Ali.
- 24— Sonisalı Hüseyin oğlu Pir Mehmed Çelebi.
- 25— Sivaslı Velet bey Emrullah Çelebi.
- 26— Seyyid Abdurrahman oğlu Seyyid Bac.
- 27— Abdullah oğlu Mahmut Kethuda.
- 28— Mezbur Mahmud oğlu Hızır.
- 29— Mezbur Mahmud oğlu İlyas.
- 30— Tokatlı Şükrullah bey oğlu Hasan bey.
- 31— Mezbur Şükrullah bey oğlu Hüseyin bey.
- 32— Lâdikli Seyyid Bac bey.
- 33— Lâdikli Seyyid Nureddin oğlu Seyyid İzzettin.
- 34— Seyyid Abdurrahman oğlu Emir Çelebi.
- 35— Mezbur Çathüyük kariyesi mütemekkinlerinden İsmail oğlu Mahmut Fakih.
- 36— Çathüyük kariyesinden İshak oğlu Hacı.
- 37— Çathüyük kariyesinden İshak oğlu Kocakara.
- 38— Abdullah oğlu Yakup Kethuda.
- 39— Mezbur Yakup oğlu Mehmed.
- 40— Mezbur Yakup oğlu Ali.
- 41— Çathüyük kariyesi mütemekkinlerinden Resul oğlu Mehmet Fakih.
- 42— Sincanlı abadlı Hacı Paşa oğlu Mehmet.
- 43— Sadat Sülâlesinden mezbur Abdurrahman oğlu Emir Efendi.
- 44— Çathüyük kariyesinden Balı oğlu Nebi.
- 45— Mumaileyhin oğlu Pir Ali.
- 46— Kedeğralı Hasan oğlu Mehmet Bey.
- 47— Çathüyük kariyesinden İshak oğlu Hamza.
- 48— Sincanlı tevabiinden Gecek kariyesinden Ahmed oğlu Piri.
- 49— Kakık kariyesi mütemekkinlerinden Ali oğlu Bayram.

- 50— İbrahim bey (babası yazılı değildir.)
- 51— Çathüyük kariyesinden Osman oğlu Mustafa.
- 52— Mezbur Hacı Hüseyin Paşa oğlu Kor.
- 53— Amasyalı Mimar Emin.
- 54— Amasyalı Mimar Emin oğlu Mustafa.
- 55— Muslihuddin Bersenci ibni Ahi Hacı Zahid.
- 56— İnkıtarî Rüstem bey oğlu Mehmed bey.
- 57— Kedeğralı merhum Tacüddin oğlu Ahmet bey.
- 58— Mezbur Ahmed bey oğlu Ekmel bey.
- 59— Divanei mezbur Mehmed bey oğlu Hızır bey.
- 60— Altun bey ibni Mehmed bey Koyrihisari.
- 61— Çathüyük Osman oğlu Hasan.
- 62— Sivaslı Tur Ali.
- 63— Hoca Mir.
- 64— Tokatlı Sofu zade Mehmet Çelebi.
- 65— Yıldızlı Mehmed oğlu Şah Veli bey.
- 66— Sivaslı Serasker Abdullah oğlu Mustafa.
- 67— Kemah Miralay Senci Bey. (Bu ikinci şahit)

N O T L A R:

*** Bu yazımıza kadar yanlış tanıyan, Sinan Paşa hakkındaki fikir ve mütealalarla Şark tarafındaki hizmet ve vazifelerine ait tahminlerimden faydalanarak ve meydana çıkardığım bu şahitler arasında bulunan Emiri Âzam Ferahşat Bin Korkmaz adının da yardımıyla Mehmetoğlu Sinan Paşanın; Akkoyunlu hanedanından Uzun Hasan oğlu Mehmet Beyin çocuğu olacağını zan edenler olmuş isede, İnönü Ansiklopedisinin 7 inci Fasikülünün 351 inci sayfasında, iyi bir tetkik eseri olarak ortaya konan Akkoyunlu hanedanı seceresinde, Uzun Hasan (Nusretüddin Ebu Nasr) Oğlu Ugurlu Mehmet'in Hüseyin, Sultan Ahmet Güde, Mahmut adlarında üç oğlundan başka çocuğu olmadığı anlaşılmaktadır. Binaenaleyh Uzun Hasanın amca çocuğu Kör Mehmet Oğlu Korkmaz Oğlu Ferahşad'ın, bizim Sinan Paşayla akrabalığı değil, dostluğu olduğu meydana çıkmaktadır.

*** Vakfiyede geçen dirhem tabiri bir para ölçüsüdür. Fakat bu para kıymetleri, zamana göre değiştirmektedir. Bu hususta, aşağıdaki vesikalar bir fikir vermektedir. Afyon Vakıflar dairesinde kayıtlı 13-7-1329 tarihli Gedik Ahmet Paşa vakfı mütevellisi hakkında, şurâyı evkaf kararında: "...Vâkırı müşarineyhanın vakfiyesinde mütevelliyeye (30) dirhem vazife şart ve tahsis edilmiş ve bir dirhem zamani vakıftaki kıymeti

2 kuruş 30 para olmasına nazaran mütevellisinin istihkakı senevisinin yirmi dokuz bin küsur kuruştan ibaret bulunmuş olduğu..."

Beş yüz yıllık Mısırlı oğlu vakfiyesinde, müteveli için bırakılan, yevmi bir dirhem 25 yıl önce 80 kuruş itibar edildiğini, Afyon Vakıflar dairesindeki şu:

"...Tevliyet üzeri olarak yevmi bir dirhem rayici belde üzerine 80 kuruş itibar olunarak 2400 kuruşa iblağ edilerek vazifei mezkûr hasılatından olarak mâhbehâh müddei müvekkili mezbur müteveli Hüseyin efendiye itası..."

Şeriye mahkemesi kararından anlıyoruz.

25 yıl önce bir dirhem 80 kuruş itibar edilince, altına kıyasla bu gün dört misli 320 kuruş olması lâzımdır. Binaenaleyh Sinan Paşa'nın vakıfları yürürlükte olsaydı onun okulunun yevmi üç dirhem ücret alan hocası günde 1280 kuruş ayda 384 lira alacaktı.

*** Halkın hafızasında, Sinan Paşa hakkında ki basma kalıp masal şöyle devam ediyor:

«Sinan Paşa, vaktiyle Çathüyük köyünün Karakaya mahallesinden bir çobandır. Yavuz Sultun Selim, İran seferi esnasında buraya uğramıştı. Çoban Sinan koyunları güderken Padişah, çobana hitaben: Köpeklere hoş! deyin dediğinde çoban, korkmayın! Benim köpeklerim Padişahın vezirlerinden daha itaatlı diye cevap veriyor. Bu söz Selim'in hoşuna gider. Çobanın yanına oturur, konuşur. Sinan; Selimin kim olduğunu sorar. O da, koca köyde bana Koca Selim derler. Cevabında bulunur.

Sinan köyde bir ağanın kızına âşık olur. Kızı vermezler. Köpekleriyle birlikte Sultan Selim'e şikâyet eder. Müsaade alır saraya girer. Derdini anlatır. Kızın kendisine verilmesi için Padişah'tan ferman getirir. Evlendikten sonra tekrar Yavuz Selim'in maiyetine geçer. Onunla beraber seferlere iştirak eder, o vakit Paşa olur ve Mısır fethinde şehit olur.» Bu masalın sonu şöyle bitiyor:

Çathüyükte Sinan Paşa süvari ve topçu talimleriyle meşgul olmuş, Küçükühyük köyünde ki toprak yığınını bir gecede maiyetinde, kalabalık teşkil eden askerlerine yaptırmış. Sancaktar kırı, diğer adı Karsak nam mahalde de piyade vesair askerleri talim görürmüş. Bana'nın Balcı damlarından hududu başlıyarak bütün ormanların yaylaların tamamı Halı köyüne kadar vakıftır.

NAR BAHÇELERİNDE

ÇOCUKLUK

Bezmin nice ehlidili coşturduğu gündü,
Âlemicem oldu o dem nar bahçelerinde.
Meltem gibi sakî dolu badeyle göründü,
Sanki bir ay doğdu o dem, nar bahçelerinde.

Billâr gibi sesler gönül âfâkını sardı;

Dillerde o muhrik gazelin namesi vardı,

Nâlân dolaşıp bülbülüzâr gonca arardı,

Güller açıp soldu o dem nar bahçelerinde.

Nazilli: Mahir Türkkan

O Pamirli

BİR ŞARKI

— İngilizceden —

Hüseyin Eksioğlu

Ben öldüğüm zaman sevgilim,

Benim için hazin şarkılar söyleme.

Mezarımın başına ne bir gül

Nede yeşil bir ağaç dik,

Mezarımın üstüne yeşil çimen siz olunuz

Üzerinde çiğ damlalarıyle.

İstersen hatırla

İstersen unut.

Yağmuru hissedemeyeceğim,

Gölgeleri göremeyeceğim,

Feryat ile terennüm eden

Bülbülün sesini işitmiyeceğim.

Alaca karanlıkta alçalıp yükselen,

Rüyalarımı seçemeyeceğim.

İstersen hatırla

İstersen unut.

Afyon'da yaşamış ve
Afyon'da ölmüş :

ADANA'Lİ ZİYA'DAN

PARÇALAR

— 50 —

Derliyen: Bekir S. Sencer

GAZEL

Eksik hareket etmez idim vezni tam olsam

Her podralıya dilmi verirdim adam olsam

Zil zurna gelirsin düşe kalka eve her gün

Serhuş, yıkılırdım başına evde dam olsam

Ey kavmi-yahûd yaygaradan vaz geçin artık

"Türkte arayın şefkati,, der dim haham olsam

(Hal)i değil âtiyi de temine koşardım

Âlemde sezâvâri-nazar bir madam olsam

Enzâri-temâşâ ne fecâyî görecekti:

Es'âri-belâbâri musavvir dıram olsam.

Karada gezeriz şimdi kayıkla

Bu pirincin gel taşını ayıkla

Sulu kafa dalgasına tutulduk

Gündüz çene, geceleri sayıkla

İçkiye o nasıl yobazca hücum

Geç yigidim işimiz yok ayık la

Pir olsak ta gençlik taraftarıyız

Alâkayı kestik sakal bıyıkla

Selâmün aleyküm aleyküm selâm

Borcumuz ne ? suhbete de alıkla

Bilgi başta bir kaç arşın bezmidir?

Kafa tutma hacım bize sarıkla

Ne cerrar olduğun malûm olaydı

Köylü seni kovarlardı sırıkla

O köylü ki her mihnete katlanır

Kış yaz demez ayağında çarıkla

Çok kimse bilirim içi kof ZİYA

Adam sırasına geçmiş kılıkla

Afyon'da Eski Zamanlarda YAŞAYIŞ

— 41 —

E dip Âli BAKI

Şehirde zulüm, haksızlık, vurgunculuk... v.s. yapan
şakilerin lâıyk oldukları idam cezası hakkında.

«Çiftçi zade ve kasap Halil haklarında sâdır olan emri âlidir:
Kıtvetül kudat madenül fazlu velkelâm Mevlâna Karahisar Sahip
Kadısı ziyde fazluhu ve mefahirül emasili vel'akran kazai mezbur
serdarı ve ocak ihtiyarları ve ayanı vilâyet ve iş erleri ziyde kadrü-
hüm ve kıdvetüssikat vel müstahfizın Karahisar Sahip dizdarı ziyde
hafazahu tevkii refii humayunum vasıl olacak malûm ola ki kazai mez-
bûr sükkanından ve yeniçeri zümresinden çiftcioğlu Mehmet ve Mi-
haillioğlu Mustafa ve kasap Halil ve karındaşı Kara Mustafa ve A-
cem Hacı Ali ve Firar eden Çatal nam şakiler bir kaç senedenberi
itaatı emri âli etmeyip memur oldukları hizmeti seferi humayuna git-
mediklerinden maada sairlerinin dahi gitmemelerine bais oldukların-
dan gayri her birerleri onar onbeşer hademe ve avaneleriyle fukara-
nın emval ve eşyalarını nehbü garet ve nice ehli ırz kimselerin gün-
düz hanelerinden cariyesini ihraç ve hetki ırz murat ve etraftan ka-
zai mezburun çarşusuna gelen zahayiri noksan baha ile alup ziyan
baha ile fukaraya furuht eylediklerinden çarşı ve pazar kapanup
taşradan zahayir gelmemesine bais ve bundan maada etraf kazalarda
olan eşkiyalara istinat ile bazı mahallerde bayrak köşadı ile mücte-
mia şuru sevdasında olmalarıyla bu dek müsüllü zulüm teaddi ve şe-
kavetlerinin nihayeti olmadığı ve eşkiyayı merkumun şer ve mazar-
ratları idam rûhlarile fukara üzerinden def ve ref olunmasını kazai
mezburun ihtiyarları meclisi şeride haber verdiklerini senki mevlâna-
yi mumaileyhsin arz ve ilâm eylediğin ecilden salifüzzikr şakilerin
mahpus oldukları mahalde cezai sezaları tertip olunmak fermanım
olmağın kıdvetül emasili vel'akran Çavuş ziyde kadruhu ta-
yin ve irsal olunup inşallâhütealâ vusulunda senki mübaşiri merkum-
sun salifüzzikr mezburun şakilerin südur eden emrû şerifim mucibince
cezai sezalarını tertip edüp ve cezaları tertip olduğunı müş'ir ilâm-
ları alup asitanei saadetimei avdet edüp hilâfından begayet hazer ey-
leyesiz deyu iftiharul ümera vel'ekâbir bilfiili dergâr malûm yeniçeri-

leri ağası olan İbrahim Ağa dame ülvvühü tarafından mühürlü mek-
tup verilmekle vechi meşruh üzere amel olunmak babından fermanı
âli şanım sadır olmuştur. Buyurdum ki:

Vusul buldukta bu bapta sadır olan fermanı celilül kadrım ve
agayı mumaileyh tarafından verilen mühürlü mektup mucibince amel
edüp hilâfına bir türlü rıza ve cevaz göstermiyesin. Şöyle bilesin:
alâmeti şeriatıma itimat kılasın.»

Anadoluda, hükûmeti telaşe düşüren azgın ve belâli
bir şakinin tutulması hakkında..

«Saribeyoğlu için gelen buyrultu:

Halen Kutahyadan öteye varınca vâki olan izzetlû rifatlû paşalar
huzurlarına ve şerayi şîâr Kütahyadan öteye varınca kazaların kadı-
larım efendiler zide fazlhüm ve mefahirül emasili vel'akran müte-
sellimler ve kethüdalarım ve yeniçeri serdarları âyanı vilâyet ve ne-
vahi ve kura ehali ve zikrolunan mahalleniz ve kuralarında vaki
hancılar ve bazı yolcu kondurup ve göçüren oda sahipleri ve men-
zildiler ziyde kadrühüm inha olunurki biraz müddetten beri Anado-
lu eyaletinde vaki Ezinem zakiye kazasında şekavet ve tuğyan ile
meşhur ve mütevatir olan Saribeyoğlu Mustafa nam şakinin rüyi
arzeden vücudi hiyanet âlûdunun ref ve izalesi için sadır olan hattı
hümayun şevket makrun ile bu halisülfuat memur olup şakii mez-
burun üzerine hareket ve Denizli ovası nam mahalde Salıncak köp-
başında karşı gelüp cenk ve harbına şuru'olunmakla bi tevfiikiilâhi
tealâ fırsyt ve ruhsat bulamayup yüzden mütecaviz kelle ve dilleri
ahz ve kendüsü bir miktar atlu ile arılıktan firar edüp Kisut kaza-
sında Hacı Hüseyin oğullarının kalesine geldiği haber olup ondan
dahi firar etmekle Rum tarafına doğru can atup çıkıp gitmekle ger-
çi akibinden asker tayin olunmuştur. Ancak sizlerki mirimiran mu-
maileyhun siz vesair mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdayerlerim
ve yeniçerim, serdarlarım vesairlerim siz şakiyi mezbur ve meşruh
üzere ol taraflara doğru gidüp veyahut kendüyi yolcu ve iktiza eder-
se rençber kıyafetine koyup kasabada hanlar ve bazı odalara misa-
fir olup veyahut kuralardan bazı malûm olmayacak taraflardan ge-
çüp kendüyi setr ile iktifa sevdasında olmak melhuz olup ve şakiyi
mnzbur bu günâ harekette gayet hilekâr mel'un olmağla iğfalcıdırki
sizleri dahi bu desise ve hile ile iğfal etmesün mülâhazasiyle bu veç-
hile tafsil olunmakta gereği gibi basiret ve kemali dikkat eyleyüp

SAHİL GECELERİ

Okşar sahilleri küçük dalgalar,
İçli bir göğüs gibi dolar yelken.
Muhayyel şarkılarda yaşanılır,
Bir saadet hâtırâsı; bakışlarda düşünen...

Işıklı caddeler erir sulara.
Mâvi salkımlar değer saçlarına,
İlik ve sâkin bir akşam, geceye açılır;
Deniz, artık şehri aksettiren ayna.

Altın renkli suları titretir meltem,
Bütün canlı âlem uyur gibidir.
Aşk ve merhamet şarkıları duyulur;
Deniz çocukları yaşar; deniz memleketidir.

TAHASSÜR

Aydınlık çehrelerde düşünür hayâl;
Bu mavi gök ve insanlar, birden değişir.
Her arayış, zamanın anlattığı bir masal
Ki, yeniden başlayan hayatta erir.
Gün geçtikçe çoğalan tahassür;
Duyguları dolduran deniz...
Farkında olmadan geçip giden ömür;
Bir sonra ki günü bekleyişimiz...

Ayhan Yavuzoğlu

sadır olan hattı hümayun şevket makrunda her kim ahz ve ele ge-
türür ise iltifatı mülûkâneme mazhar olur deyu tasrih ve tavzih buy-
rulduğuna binaen ol makule tebdili came veyahut yolcu kıyafetine
kendileri sırren ve alenen tecessüs ve hanlarda ve yolcu konup gö-
çen odalarda ve koltuk hanlarında tahaffuz ile bieyyihâl ahz ve ele
götürülmesine cümlelik dikkat ve sayü ihtimam eyleyesiz malları ahz
ve katl edenlerinde kat'a sual olunmaz hemen bu babta gereği gibi
himmet ve arzular veçhile gayret edüp seri maktuları veyahut hay-
yen tarefimize irsal ve isale ziyade tekayyüt ve ihtimam edüp hilâ-
fiyle hareketten tevakkî ve mucibiyle âmil olalar deyu.

Fi 28 - Şevval - 1148»

YAHYA ÇELEBİ'DEN

PARÇALAR

— 8 —

Derliyen: S. GÖNÇER

GAZEL

Ganidir aşk ile gönlüm ne malım var ne şâlim var,
Ne vaslı yâre handanım, ne hicrandan melâlîm var.

Ne sağ olmak muradımdır, ne ölmekten kaçır canım,
Cihanda hastai aşkım, benim bir hoşca hâlîm var.

Ben ol hayranı aşkım kim yitirdim aklı idraki,
Ne âlemden haberdarım, ne kendimden hayalim var.

Ne suhbeti yârân, ne meyli dilruba cânâm,
Ne tânı zahidi nâdan, ne ceng-ü ne cidâlîm var.

Cihan fanidir ey YAHYA, Hüvelhayyü Hüvelbaki,
Değişmem Atlası çarha benim bir köhne şâlim var.

Sun sâğari sâki bize mestane disünler,
Uslanmadı gitti deli, divane disünler.

Peymanesin her kişi doldurmada bunda,
Şimdengerü bu meclisi meyhane disünler.

Dil hanesini yık koma taş üstüne bir taş
Sen yap anı iller ana virane disünler.

Gönlünde senin gayrisi var suretile (?)
Lâyık mı bu kim Kâbe'ye puthane disünler.

YAHYA'nın olup her sözleri sırrı muhabbet
Yâran eşidüp söyleme yâbâna disünler.

DİVAN

Muhabbet neydiğin bil, âşiki nâlâne dahletme,
Deroni hali bilmezsin dili giryana dahletme.

Şerabı aşkile me'luf olanlar buldu mahbubu,
Değilsin hemdemi bülbül, güli handâna dahletme

HÂTIRA DEFTERİ

Bir defter gelir;
Geçmişin anmak istersem önüme.
Dökülür buluttaki nem,
Çiçekteki koku,
Öpüşür birbirleriyle renkler,
Gülüşür, ağlaşır mevsimler eteklerinde
Gecesiyle gündüziyle;
Senden kalan her şey belirir gözlerime.
Nidelim, kader böyleymiş artık;
Hâtırası yüreğimde ılık bir elin,
Az değil, bu sevdıyla biz de savaştık;
Sonunda esîri olduk bir güzelin..
Rabbe beyhude mi uzandı eller?
Emeller beyhude mi harcandı çiçekli bahçelerde?
Kuşlar halâ tekrarlamada eski nakârâtı,
İşte, gençliği de alıp götürdü meltemler!
Bir içimlik sigaraymış insan hayatı.

Sen ve o eski ben,
Bilmem neden silinmişiz ortadan?..
Artık meçhul iklimlerin bir mevsimi olmuşuz.
Ne önde giden kaldı,
Ne gelen var arkadan,
Bütün hâtıralarla bir deftere dolmuşuz...

Rüzgârların titrettiği sularda,
Başlasın eski sevdaların eseri.
Geçmiş sabahlar uyansın duygularda,
Devir eski defterleri;
Hayati yeni baştan okuyacağım!..

C. ÜNLÜ

Kalırsın merkep, başı yularlı âşık olmazsen
Elin ermez, gücün yetmez, ruhi elvana dahletme.
Bahar mevsimi güldür, nasihat dinlemez, zahid
Fehvayı zülfü dilberde olan civana dahletme.

Açınca sâidi simin hemen hemen gülçehre sâkiler,
Kalur mu ihtiyar elde, sakın yabana dahletme.

Mecazi aşkın sonu hakikattır bil ey zahid
Sen anın lezzetin bilmen yörü efsane, dahletme

Sürer dâmânına yüzler Zeliha veş zaman bir gün,
Tehammül eyle YAHYA Yusufü Kenan'a dahletme.

HALKEVİ ESKİ BAŞKANI

MAHİR ERKMEN

ÇALIŞMA HAYATIMIZ

ADLI MÜHİM BİR ESER YAYINLADI.

Bütün okuyucularımıza hararetle tavsiye ettiğimiz bu kıymetli eserin içinde aşağıdaki konuları okuyacaksınız :

«Çalışma zevki ve çalışma hayatımıza tesir eden âmiller (Ruh bezginlikleri ve programsızlık, basit hesapların hayret veren neticeleri, birbirimize yaptığımız tesirler, dinlendirici çalışma nedir? Bir böcekten alınan ders) — Çalışmanın verimini artıran, hatayı, masrafı ve yorgunluğu azaltan sihirli vasıta — Taylor, Ford, Fayol ve Dill Scott'un prensip ve fikirleri, memleketimizde bu prensip ve fikirler etrafında ve umumiyetle işletme ekonomisi üzerinde bilim ve iş sahalarında görülen çalışmalar — İrademizi terbiye etmek ve kuvvetlendirmek (İrade hastalıkları, Telkin ve kendi kendine telkin, Jules Payot'un, Doktor B. Edhem'in ve bir profesörümüzün öğütleri — Bilgi, kitap ve hayat (Bacon'un her zekâ hastalığına bir reçetesi) — Genç kalmak için de çalışmak lâzım — Kendilerini değiştiren adamlar — Muvaffak olmuş adamların hayatlarından alınacak dersler — Birlikte çalışmanın faydaları — Şirket çeşitleri — Dernekler (cemiyetler) — İş ve ticaret hayatımızda mühim bir eksiklik — Kötü bir âdetimiz.»

Bütün kitapçevlerinde bulunur.

Yazı işlerini fiilen idare eden:

Edip Ali Bakı,